

Samenvatting

Het college stemt in met een in te nemen gemeentelijk standpunt in de algemene ledenvergadering van Afval Samenwerking Limburg op 24 juni a.s. over:

- Een circulaire aanbesteding van GFT/E (groente-, fruit- en tuinafval en etensresten), contract ingaande 1 januari 2024.
- Beëindiging van het contract voor overslaan, sorteren en vermarkten van PBD (plastic verpakkingen, blik en drankenkartons) per 1 januari 2022 en het voorbereiden van een nieuwe overeenkomst voor inzameling van PBD per die datum.

Ten aanzien van GFT/E zijn voorwaarden ingebouwd zodat de circulaire aanbesteding daadwerkelijk een succes wordt en de belangen van de gemeenten - qua duurzaamheid en qua kosten – voldoende aandacht krijgen.

Ten aanzien van PBD zijn voorwaarden ingebouwd die de gemeenten flexibiliteit geven wat betreft individuele keuzes voor inzamelmodellen en wat betreft mogelijke toekomstige andere organisatievormen.

Het in te nemen gemeentelijke standpunt wordt op 1 juni a.s. getoetst bij de raad via een zogenaamde 'peilvergadering'.

Beslispunten

1. Instemmen met het voorgestelde gemeentelijke standpunt (de dikgedrukte passages in paragraaf 3 van dit voorstel) ten aanzien van de aanbesteding van groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (GFT/E) en de nieuwe methodiek wat betreft plastic verpakkingen, blik en drankenkartons (PBD).
2. Het gemeentelijke standpunt bespreken met de raad in een peilvergadering op 1 juni a.s., via bijgevoegd peilingvoorstel.
3. Als de raad zich kan vinden in het gemeentelijke standpunt, dat inbrengen in de Algemene Ledenvergadering van de vereniging Afval Samenwerking Limburg op 24 juni a.s..

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 18 mei 2021:

Conform.

1. Aanleiding

In de collegevergadering van 30 maart j.l. hebt u conform besloten over het innemen van een voorlopig standpunt in de Algemene Ledenvergadering van de vereniging Afval Samenwerking Limburg (ASL) van 1 april j.l. wat betreft het starten met een circulaire aanbesteding voor groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (GFT/E) en wat betreft het omvormen van de huidige inzamel- en verwerkingssystematiek van verpakkingsafval (plastic verpakkingen, blik en drankenkartons PBD). Zie bijlage voor betreffend collegevoorstel.

In die Algemene Ledenvergadering van ASL van 1 april j.l. is door alle gemeenten de door ASL voorgestelde lijn voor GFT/E en PBD voorlopig onderschreven. Ten aanzien van GFT/E is wel aangetekend dat ASL nog met nadere voorstellen komt voor de daarbij behorende mandatering/organisatievorm. En ten aanzien van PBD is ter vergadering een meer concreet voorstel voorgelegd van welke keuzemogelijkheden de gemeenten hebben voor de nieuwe systematiek per 1 januari 2022.

In de Algemene Ledenvergadering van ASL van 24 juni a.s. worden de gemeenten geacht een definitief standpunt in te nemen over GFT/E en PBD. ASL heeft daarvoor een uniform format aangeleverd aan de gemeenten, om te agenderen in de diverse colleges (zie bijlage). Daarnaast heeft ASL een uniform format aangeleverd om de raden te informeren (zie bijlage). Wat betreft dat laatste wordt aan de gemeente overgelaten of dat gebeurt via een raadsinformatiebrief, of via een raadplegende vergadering.

2. Context

ASL heeft in het verleden de langjarige contracten voor de drie grote huishoudelijke afvalstromen gecoördineerd:

- Huishoudelijk restafval (HRA).
- Groente-, Fruit- en Tuinafval (GFT).
- Plastic verpakkingen, blik en drankenkartons (PBD).

De eerste twee contracten lopen af op 31 december 2023. ASL is vorig jaar begonnen met het voorbereiden van de nieuwe aanbesteding. Daarbij is gezocht, aanhakend bij Europees en landelijk beleid, om de aanbesteding meer te richten op circulariteit (= zo veel mogelijk, zo lang mogelijk en zo hoogwaardig mogelijk hergebruik/recycling van grondstoffen). Daarbij is ingezet op een op circulariteit gerichte aanbestedingsmethodiek (Rapid Impact Contracting, RIC), die flexibel kan inspelen op tussentijdse innovaties. Uit marktonderzoek is gebleken dat voor GFT/E nu sprake is van

een geschikt moment om te starten met RIC. Voor HRA is dat op dit moment nog niet zo. ASL is van plan volgend jaar met nadere voorstellen over HRA te komen.

Bij het PBD-contract is sprake van een andere situatie. Het huidige 'ketenregie'-contract houdt in dat de gemeenten niet alleen verantwoordelijk zijn voor inzamelen van PBD, maar ook voor het overslaan, sorteren en vermarkten van het ingezamelde PBD. Dat is langjarig, via aanbesteding, weggezet bij contractant Veolia. Maar de gemeenten dragen de risico's en die zijn - zo is de laatste jaren gebleken - substantieel. Om de risico's te verminderen stelt ASL voor dat de gemeenten het contract met Veolia niet meer verlengen per 1 januari 2022, maar per die datum kiezen voor een nieuwe overeenkomst met de landelijke stichting Afvalfonds Verpakkingen¹. De gemeenten krijgen dan nog puur de verantwoordelijkheid voor de inzameling en kunnen dan, al naar gelang de lokale omstandigheden, kiezen voor een bronscheidingmodel (= PBD wordt aan de bron, door de inwoners, gescheiden aangeboden) of een nascheidingsmodel. (= PBD wordt in het restafval gelaten, waarbij de verwerker, voordat het restafval wordt verbrand, PBD mechanisch uitsorteert). Ook een hybride model is mogelijk: deels bronscheiding, deels nascheiding.

3. Gewenste situatie

Vraag aan het college + peiling raad.

Het college wordt geacht in de Algemene Ledenvergadering van ASL op 24 juni a.s. een definitief standpunt in te nemen over zowel de GFT/E-voorstellen, als over de PBD-voorstellen van ASL.

Voorgesteld wordt in te stemmen met de onderstaande dikgedrukte punten als in te brengen standpunt namens Maastricht (gehaald uit de uniforme documenten die ASL voorbereid heeft), met de aantekening dat eerst op 1 juni a.s. de raad - via een zogenaamde 'peilvergadering' - wordt geraadpleegd. Dat laatste houdt een actieve informatievoorziening van/discussie met de raad over de ASL-voorstellen in, in plaats van enkel het informeren van de raad via een raadsinformatiebrief. De reden hiervoor, naast het feit dat het over onderwerpen gaat die van invloed zijn op de inwoners (afvalinzameling, maar ook 'wat gebeurt er met ons afval'), is dat er sprake is van financiële aandachtspunten waarover de raad actief moet worden geïnformeerd:

- Bij de GFT/E-aanbesteding wordt gewerkt met een plafondbedrag dat bijna een verdubbeling in tarief betekent ten opzichte van het huidige contract (weliswaar pas ingaande 2024, bij de start van het nieuwe contract, maar de voorbereidingen van die aanbesteding wordt nu al opgestart).

¹ In Nederland zijn bedrijven die verpakte producten op de markt brengen wettelijk verplicht te zorgen voor het inzamelen en recyclen van de verpakkingen. De stichting Afvalfonds Verpakkingen heeft deze verantwoordelijkheid van hen overgenomen. De bedrijven betalen per kilo verpakkingen aan het Afvalfonds Verpakkingen, waarmee onder andere de inzameling- en recyclingsactiviteiten van de gemeenten worden vergoed.

Daarbij moet gelijk aangetekend worden dat bij GFT/E, zo blijkt uit marktanalyses, per definitie - dus onafhankelijk van de aanbestedingsmethodiek - rekening moet worden gehouden met substantiële prijsstijgingen als gevolg van gestegen marktprijzen. Daar kan de gemeente geen invloed op uitoefenen. Bij de RIC-methodiek is echter binnen het plafondbedrag sprake van een beperkte ruimte voor inzet van innovatieve, op circulariteit gerichte, investeringen. Om in dat verband de belangen van de gemeenten te borgen, is het voorstel een aantal kaders/ randvoorwaarden aan ASL mee te geven bij de GFT/E-aanbesteding via de RIC-methode. De voorwaarden zijn bedoeld om te waarborgen dat de circulaire aanbesteding daadwerkelijk een succes wordt en dat de belangen van de gemeenten - zowel qua duurzaamheid als qua kosten - de aandacht krijgen die ze verdienen.

- Bij PBD is sprake van afkeurrisico's als gevolg van landelijke verscherpte kwaliteitsnormen. En afkeur is kostbaar, het PBD wordt dan als restafval verbrand. Die verscherpte kwaliteitsnormen gelden voor alle PBD-organisatiemodellen, óók als we door zouden gaan met de huidige, ongewenste, PBD-methodiek. Door de huidige 'ketenregie'-aanpak te beëindigen, verminderen we in elk geval onze actuele risico's wat betreft sorteren en vermarkten. Conform het ASL-voorstel kunnen alle Limburgse gemeenten kiezen voor bronscheiding en/of nascheiding via het Afvalfonds Verpakkingen per 1 januari 2022. ASL wil aan de overeenkomst met het Afvalfonds een tweetal voorwaarden stellen. Voorgesteld wordt in te stemmen met het ASL-voorstel, inclusief de voorwaarden. De voorwaarden zijn bedoeld om gemeenten flexibiliteit te geven wat betreft de keuzes voor inzamelmodellen per 1 januari 2022 (maatwerk voor individuele gemeenten) en wat betreft andere organisatievormen, mocht daartoe binnen enkele jaren aanleiding zijn. Wat betreft de keuzemogelijkheden per 1 januari 2022: op dit moment loopt een onderzoek, waardoor we voor de Maastrichtse PBD-inzameling gerichtere keuzes kunnen maken.

Aanbesteding GFT/E:

Voor GFT/E wordt voorgesteld - onder de voorwaarde dat de raad dat in de peilvergadering van 1 juni a.s. onderschrijft - de onderstaande dikgedrukte punten in te brengen als Maastrichts standpunt in de Algemene Ledenvergadering van ASL op 24 juni a.s.:

- 1. Instemmen met het medio dit jaar starten met een circulaire aanbesteding voor GFT/E, onder de voorwaarde dat gedurende de voorbereidingsfase van die aanbesteding wordt voldaan aan de kaders/ randvoorwaarden zoals genoemd onder punt 2. De aanbesteding is volgens de methodiek van 'Rapid Impact Contracting', met een beoogde contractduur van minimaal 8 en maximaal 14 jaar (= 8 tot 10 jaar, met opties voor tweemaal 2 jaar**

- verlenging), met een plafondbedrag van € 75/ton en met een optie voor aparte verwerking van etensresten.
2. Het opdracht geven aan de vereniging Afval Samenwerking Limburg (ASL) tot het voorbereiden van de onder punt 1 genoemde GFT/E-aanbesteding binnen de onderstaande kaders:
 - a. ASL laat zich op strategische momenten tijdens de voorbereidingsfase adviseren door een ambtelijke werkgroep van Limburgse gemeenten en/of reinigingsdiensten.
 - b. ASL borgt realisatie van afgesproken innovatieverplichtingen via harde contractuele afspraken.
 - c. ASL richt de etensresten-optie zo in dat een eventueel kostprijsverhogend of -verlagend effect enkel geldt voor de gemeenten die gebruik maken van die optie.
 3. Het binnen de vereniging Afval Samenwerking Limburg (ASL) vaststellen van kaders voor de uitvoeringsfase van de onder punt 1 genoemde GFT/E-aanbesteding, waarbij opdrachtgevers kiezen voor centraal contractmanagement en ASL nog komt met een voorstel voor het inrichten hiervan. De kaders zijn:
 - a. Tijdens de uitvoeringsfase is er een ambtelijke werkgroep van Limburgse gemeenten en/of reinigingsdiensten die opdrachtgevers op strategische momenten adviseert.
 - b. Gedurende de looptijd van het contract bewaren opdrachtgevers, samen met de opdrachtnemer, binnen het plafondbedrag ruimte voor nieuwe innovatie-investeringen.
 - c. Voor innovatieve circulaire investeringen tijdens de uitvoeringsfase zijn business cases vereist, waaruit blijkt wat de circulaire meerwaarde is, wat de kosten zijn en hoe veel van/hoe snel de kosten - binnen de contractduur - kunnen worden terugverdiend. Als opdrachtgevers besluiten tot uitvoering, zorgen opdrachtgevers voor contractuele borging dat de afspraken uit de business case ook gerealiseerd worden.
 - d. Innovatieve circulaire investeringen die zich niet terugverdienen tijdens de looptijd van het contract worden eerst ter besluitvorming voorgelegd aan de ALV van ASL.

'Omvorming' PBD:

Voor PBD wordt voorgesteld - onder de voorwaarde dat de raad dat in de peilvergadering van 1 juni a.s. onderschrijft - het onderstaande dikgedrukte punt in te brengen als Maastrichts standpunt in de Algemene Ledenvergadering van ASL op 24 juni:

4. Ten aanzien van PBD:

- a. **Geen gebruik maken van de verlengingsoptie in de huidige overeenkomst met Veolia voor overslag/sorteren/vermarkten, waarmee de overeenkomst op 31 december 2021 automatisch eindigt.**
- b. **Per 1 januari 2022 afstand doen van het huidige ketenregiemodel en de regie teruggeven aan het Afvalfonds. Hiertoe opdracht geven aan vereniging Afval Samenwerking Limburg (ASL) tot het voorbereiden en coördineren van een uniform nieuw PBD-contract met Afvalfonds dat ingaat op 1 januari 2022 en rekening houdt met de volgende voorwaarden:**
 - **Inzamelmodel: dat de ASL-gemeenten de mogelijkheid hebben om gebruik te maken van bron- en/of nascheiding.**
 - **Overeenkomst: dat de overeenkomst door de gemeente met het Afvalfonds afgesloten wordt voor een bepaalde tijd. ASL-gemeenten geven hierbij per 1 januari 2022 de ketenregie terug aan het Afvalfonds en kiezen hierbij voor optie 1, 2 of 3: bronscheidingsmodel en/of nascheidingsmodel (nascheiding via de restafvalverwerker). De overeenkomst wordt aangegaan voor een periode van drie tot vijf jaar. Daarna zijn de ASL-gemeenten vrij te kiezen voor het Afvalfonds of een samenwerkingsverband.**

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Gescheiden inzameling en hergebruik/recycling van grondstoffen past binnen de uitgangspunten van duurzaamheid en circulaire economie.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Niet van toepassing.

8. Financiën

Genoemde financiële risico's zijn van toepassing:

- voor GFT/E vanaf 1 januari 2024. Waarbij de ontwikkeling van marktprijzen door gemeenten niet beïnvloedbaar is. En de inzet van de 'innovatieruimte' bij de RIC-aanbesteding ingekaderd wordt door de aan ASL mee te geven kaders/randvoorwaarden.
- voor PBD vanaf 1 januari 2022. Waarbij de huidige risico's voor sorteren/vermarkten per die datum worden beëindigd. En waarbij het risico voor afkeur van PBD als gevolg van verscherpte landelijke kwaliteitseisen op dit moment voor Maastricht wordt onderzocht, teneinde gerichte keuzes te kunnen maken en het risico van afkeur te minimaliseren.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Niet van toepassing.

11. Voorstel

1. Instemmen met het voorgestelde gemeentelijke standpunt (de dikgedrukte passages in paragraaf 3 van dit voorstel) ten aanzien van de aanbesteding van groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (GFT/E) en de nieuwe methodiek wat betreft plastic verpakkingen, blik en drankenkartons (PBD).
2. Het gemeentelijke standpunt bespreken met de raad in een peilvergadering op 1 juni a.s., via bijgevoegd peilingvoorstel.
3. Als de raad zich kan vinden in het gemeentelijke standpunt, dat inbrengen in de Algemene Ledenvergadering van de vereniging Afval Samenwerking Limburg op 24 juni a.s..

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Het voorgestelde standpunt van de gemeente Maastricht - na toetsing in de peilvergadering van de raad op 1 juni a.s. - zal worden ingebracht in de Algemene Ledenvergadering van ASL op 24 juni a.s..

Vervolgens zal ASL, bij positieve besluitvorming in de Algemene Ledenvergadering, de voorbereiding van de RIC-aanbesteding van GFT/E opstarten. Waarbij een nader te bepalen voorstel van ASL over organisatievorm/mandatering in procedure zal worden gebracht.

Voor PBD zal het bestaande contract met Veolia (overslag/sorteren/vermarkten) niet worden verlengd per 1 januari 2022. In de plaats daarvan zal ASL een uniforme overeenkomst met de stichting Afvalfonds Verpakkingen voorbereiden, ingaande 1 januari 2022. En zal Maastricht in de komende maanden - op basis van een lopend onderzoek - een keuze maken voor het inzamelmodel voor PBD vanaf 1 januari 2022 (bronscheiding en/of nascheiding).

Collegievoorstel